

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

رئیس‌جمهوری «اقدام و عمل» را مهم‌تر از «برنامه» دانست و افزود: با تأمین گسترده واکسن و همکاری آحاد مردم، با تغییر محسوس شرایط، کسب‌وکارها مجددا رونق گرفت و امسال سفرهای نوروزی جهش زیادی داشت (دیدار مسئولان نظام با رهبر انقلاب، ۱۴۰۱/۱/۲۳).

برنامه‌ها، سیاست‌ها، راهبردها و حتی قوانین و مقررات در کشورهای درحال‌توسعه همچون کشور- ما ظاهرا نوشته می‌شوند صرفا برای آنکه نوشته شوند نه آنکه بدان‌ها عمل شود و دردی را دوا کنند، مگر در مواردی و برای مصارفی؛ چراکه اساسا اعتقادی به مفید و مؤثربودن آنها وجود ندارد. تصمیمات در این کشورها عمدتاً بر مبنای صلاحدید و سلیقه‌های فردی و گروهی و متناسب با منافع کوتاه‌مدت اتخاذ می‌شود. به همین سبب هم شاید قطار اداره امور این کشورها کمتر در ریل صحیح حرکت کرده و هرازگاهی به طرز غریبی از خط خارج می‌شود. یک نمونه حاد و به‌روز آن اجرای پروژه پتروشیمی میانکاله است که با وجود تضاد آشکار آن با برنامه‌ها، سیاست‌ها

و راهبردهای کلان کشور، همچنان بر اجرای آن پافشاری می‌شود و اینکه مثلا در «سند ملی آمایش سرزمین» که به استناد ماده ۲۶ برنامه ششم توسعه، به‌صراحت این‌گونه اقدامات نفی شده‌است، محلی از اعراب ندارد. واقعیت آن است که اعتقاد به «برنامه» (در معنای سیاست‌گذاری) موضوع پرتنش یک قرن اخیر کشورمان بوده است.

ابوالحسن ابتهاج از بنیان‌گذاران سازمان برنامه در خاطرات خود می‌نویسد: «معتقدم کشوری مانند ایران، با امکانات مالی و نیروی انسانی محدود و احتیاجات نامحدود، باید دارای برنامه باشد... چون در غیر این صورت دولت دست به کارهایی خواهد زد که ممکن است به خودی خود مهم باشد، ولی از دید کلی احتیاجات مملکت مفید نبوده و بلکه مضر هم باشد» (خاطرات ابتهاج – ۲۹۷). اما این نظر ابتهاج در آن زمان مانند امروز مخالفانی جدی داشت؛ چنان‌که وقتی به اتفاق حسین علا، نخست‌وزیر، نزد محمود بدر، وزیر مالیه می‌رود و لزوم تهیه برنامه بلندمدت را برای عمران مملکت به وی یادآور

«اقدام و عمل» مهم‌تر از برنامه است؟!!

می‌شود، بدر می‌گوید: شما ایران و ایرانی را نمی‌شناسید، ولی من می‌شناسم، اصولا برنامه بلندمدت یعنی چه؟ جواب دادم: در کارهای مربوط به مملکت نباید روزمره و بدون برنامه زندگی کرد.

بدر گفت: من اعتقاد دارم در ایران باید روزمره زندگی کرد. من فکر فردا را هم نمی‌توانم بکنم، حالا شما می‌خواهید نقشه تهیه کنید که پنج سال دیگر چه کار کنید. انجام این کار در مملکت غیرممکن است و این فکر اصولا عملی نیست. این فقط وزرا یا سطوح بالای دولت نبودند که با هرگونه برنامه توسعه‌ای مخالف بودند، بلکه ساختار اداری نیز از این موضوع تن می‌زد. چنان‌که ابتهاج در خاطرات خود می‌نویسد: «کیست که نداند با دستگاه‌های زنگ‌زده دولتی در کشور ما انجام چنین کاری و اجرای نقشه اصلاحات تا چه اندازه دشوار است» (ابتهاج – ۳۱۶) یا «در مملکت ما آمار و حساب و دقت و حوصله برای کارهای دقیق وجود ندارد و...» (ابتهاج – ۳۲۲). ضعفی که گروه هاوارد نیز بر آن تأکید کرده و در گزارش‌کی که پس از ترک ایران منتشر می‌کند، درباره ضعف ساختاری

برنامه را شکسته‌اند که برای نمونه می‌توان از آزادراه تهران-شمال نام برد که بیشتر از چهار دهه معطل مانده است.

۷۰ هزار پروژه عمرانی ناتمام در ایران

عقب‌ماندگی مدام پروژه‌های عمرانی در شرایطی رخ می‌دهد که طبق آخرین گزارش سازمان برنامه و بودجه، میانگین اجرای طرح‌های عمرانی به ۱۷ سال رسیده است و حالا بالغ بر دوهزارو ۶۵۰ طرح نیمه‌تمام وجود دارد. طرح‌هایی که اگر حتی هیچ طرح جدیدی هم کلنگ نخورد، نیازمند دست‌کم ۲۸ سال زمان برای تکمیل هستند! اقبال شاکری، عضو کمیسیون عمران مجلس که اسفندماه گفته بود ۷۵ درصد پروژه‌های عمرانی از زمان مقرر اجرای خودشان می‌گذرند و نیمه‌تمام می‌مانند، حالا درباره تعداد پروژه‌های ناتمام به «شرق» می‌گوید: تعداد پروژه‌های عمرانی نیمه‌تمام زیاد است و فکر می‌کنم به بالای ۷۰ هزار پروژه برسند. البته این تعداد شامل پروژه‌های در حال ساخت و فعال هم می‌شوند.

او می‌افزاید: منظور از پروژه‌های نیمه‌تمام، آنهایی هستند که مدت مدیدی از آنها گذشته ولی یا بودجه به آنها تخصیص داده نمی‌شود یا بودجه‌شان کم است یا کلا متوقف شده‌اند. سازمان برنامه باید تعداد پروژه‌های بلا تکلیف را به تفکیک اعلام کند تا اعداد گمراه‌کننده نباشند. به گفته این نماینده، چون اولویت بودجه‌دهی در کشور با پروژه‌های است که بالای ۵۰ درصد پیشرفت دارند، خوانخواه پروژه‌هایی با درصد پیشرفت کم از بودجه کمتری برخوردار می‌شوند و این دوباره طولانی‌ترشان می‌کند.

با این حال پیش از شاکری، نایب‌رئیس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس در مهرماه ۱۴۰۰ تعداد پروژه‌های نیمه‌تمام در سطح کشور را بیش از صد هزار پروژه اعلام کرده بود.

عقب‌ماندگی شدید پروژه‌های عمرانی ایران در شرایطی اتفاق می‌افتد که دولت امسال بودجه عمرانی را بالغ بر ۲۵۱ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته است. این رقم در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۰ حدود هزار میلیارد تومان بیشتر است. سال گذشته میزان بودجه عمومی دولت هزارو ۲۷۷ هزار میلیارد تومان بسته شده بود. درواقع، بودجه عمرانی سال ۱۴۰۱ حدود ۷۵ هزار میلیارد تومان (بیش از ۴۲ درصد) بیشتر از بودجه عمرانی سال پیش است. هرچند بودجه‌های عمرانی کشور به طور کامل تخصیص داده نمی‌شوند و بخش اعظم این ارقام قربانی کسری بودجه همیشگی می‌شود و بخش اعظم بودجه به هزینه‌های جاری و حقوق کارمندان دولت اختصاص دارد.

در بودجه امسال هم از مجموع هزارو ۳۷۲ هزار میلیارد تومانی منابع عمومی دولت، بالغ بر ۹۶۵ هزار میلیارد تومان به هزینه‌های جاری اختصاص دارد که بر اساس این در بودجه سال آینده بیش از ۷۰ درصد منابع به هزینه‌های جاری می‌رسد که عمده آن حقوق کارکنان است.

سهم بالای هزینه‌های جاری دولت از بودجه در شرایطی است که خزانه‌داری کل کشور به‌تازگی گزارش داده است میزان وصولی درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۰ در حدود ۳۲۴هزار میلیارد تومان بود که این مبلغ، حدود ۷۲ درصد از پرداخت‌های انجام‌شده بابت حقوق و مزایای کارکنان دولت را پوشش داده است.

نمای کلی از پروژه آزادراه تهران-شمال

روی زمین مانده‌اند. ورزشگاه ۳۰ هزار نفری مس کرمان هنوز که هنوز است بعد از ۱۵ سال ساخته نشده یا خطوط متروی بسیاری از کلان‌شهرهای ایران همچنان معطل ساخت هستند. متروی اهواز با گذشت بیشتر از ۱۵ سال هنوز یک خط آن به بهره‌برداری نرسیده است و متروی پایتخت سال گذشته بارها خبرساز شد. اعضای شورای شهر تهران و مسئولان مترو با اشاره به تحریم ایران به کمبود قطعه و تجهیزات اشاره کرده و گفته بودند از نوسازی زیرساخت‌های مترو ناتوان مانده‌اند.

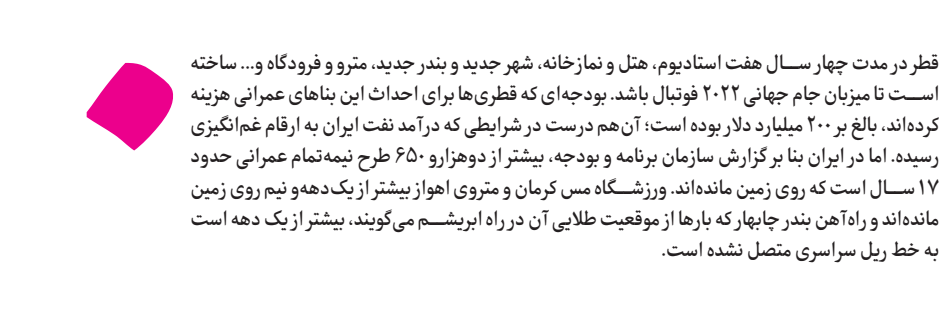
علیرضا نادعلی، سخنگوی شورای شهر نیز به‌تازگی به انتخاب گفته است که تقریبا بیشتر پله‌های برقی تهران خاموش نیستند،بلکه به طور کل خراب هستند و وضعیت پله‌برقی‌ها به علت نبود قطعات یدکی و تحریم‌ها دچار مشکلات زیادی شده و هزینه زیادی هم به دنبال دارند. چندی پیش هم مهدی قربانی، معاون هماهنگی امور مناطق سازمان زیباسازی شهر تهران، اعلام کرد از ۵۰۱ دستگاه پله‌برقی پل‌های هوایی تهران فقط ۱۰ درصد یعنی حدود ۵۰ پل، سالم و در دسترس شهروندان هستند.

در چاپهار که سال‌هاست با عنوان بندر طلایی و استراتژیک ایران در رسانه‌ها توصیف می‌شود و آن را یکی از امیدهای راه ابریشم می‌دانند، جاده‌های درست و درمانی برای اتصال بندر به جاده وجود ندارد و بنا بر اعلام وزارت راه و شهرسازی این استان فقیرترین استان ایران از نظر دسترسی به بزرگراه و جاده است یا خط آهن چاپهار- زاهدان که برای احداث چاپهار به خط ریلی سراسری کلنگ‌زنی شده، بیشتر از یک دهه است که به سرانجام نرسیده است. فرودگاه بین‌المللی امام خمینی در تهران که از سال ۸۴ احداث شده است نیز همچنان نیمه‌تمام مانده و بسیاری از فازهای عملیاتی آن به سرانجام نرسیده‌اند.

در این میان، برخی پروژه‌های عمرانی رکورد عقب‌ماندگی از

درحالی‌که قطر ۲۰۰ میلیارد دلار پروژه عمرانی را در مدت ۴ سال به سرانجام رسانده در ایران ۷۰ هزار پروژه عمرانی روی زمین مانده است

عمران نافرجام

دلال است. برگزارکنندگان مسابقات می‌گویند همه استادیوم‌ها با درنظرگرفتن ملاحظات محیط‌زیستی ساخته شده‌اند و از سازمان جهانی ارزیابی پایداری (GSAS) چهار یا پنج ستاره گرفته‌اند. بودجه اولیه ساخت ورزشگاه‌ها و زمین‌های تمرینی جام جهانی ۷/۴ میلیارد پوند بوده است و انرژی همه این ورزشگاه‌ها را باتری‌های خورشیدی تأمین می‌کنند و بعضی از آنها مجهز به سامانه سرمایشی برای فضای باز هستند.

قدمت تاریخی پروژه‌های نیمه‌کاره عمرانی در ایران
اما در ایران استادیوم‌های ورزشی بسیاری سال‌هاست نیمه‌کاره

هفت استادیوم، هتل و نمازخانه، شهر جدید و بندر جدید، مترو و فرودگاه و... پروژه‌هایی هستند که قطر در مدت چهار سال برای برگزاری جام جهانی ساخته و بخشی از زیرساخت‌های خود را نوسازی کرده است. در سال ۲۰۱۸ علی العمدادی، وزیر دارایی قطر، گفته بود هفتای حدود ۵۰۰ میلیون دلار صرف پروژه‌های ساخت‌وساز مربوط به جام جهانی ۲۰۲۲ می‌شود.

حالا شیخ احمد بن ناصر بن جاسم آل ثانی، سفیر قطر در فدراسیون روسیه، به خبرگزاری تاس روسیه گفته است هزینه قطر برای آماده‌سازی برای جام جهانی ۲۰۲۲ حدود ۲۰۰ میلیارد

کارشناسان اقتصاد بر مهار نرخ تورم تأکید می‌کنند

تورم در وضعیت هشدار

ایران به‌سرعت به تورم سه‌رقمی نزدیک می‌شود؛ این موضوعی است که کارشناسان و فعالان اقتصادی نسبت به آن هشدار می‌دهند. لطفعلی بخشی، اقتصاددان، به «شرق» می‌گوید در شرایطی که دولت با کسری شدید بودجه دست‌وپنجه نرم می‌کند، بدون توجه به شرایط، پول‌پاشی دست‌ودلبازانه‌ای در پیش گرفته است. به‌عنوان مثال ساخت چهار میلیون مسکن دولتی با منابع بانکی، تنوع‌دادن دست‌ودلبازانه به انواع یارانه‌ها، افزایش حقوق بازنشستگان با وجود بحران در صندوق‌های بازنشستگی، افزایش حقوق معلمان و کارمندان و اصناف مختلف نمونه‌هایی از این امر هستند. او ادامه می‌دهد: بخشی از پول‌پاشی‌ها هم به صورت غیرمستقیم است، به‌عنوان مثال دولت کندم را با نرخ تضمینی ۱۱هزارو ۵۰۰ تومان از کشاورزان می‌خرد و آرد می‌کند و با یک‌دهم قیمت می‌فروشد. باید پرسید در وضعیتی که دولت گرفتار کسری شدید بودجه است، پول این اقدامات از کجا می‌آید؟ بخشی توضیح می‌دهد که پاسخ این پرسش مشخص است و دولت با چاپ پول و تحمیل تورم بیشتر این کار را می‌کند. به گفته بخشی در شرایطی که اقتصاد و بازار جهان گرفتار بحران جنگ اوکراین و روسیه شده، ایران مضاعف بر این مسئله، شرایط تحریمی دشواری را پشت سر می‌گذارد و بازار و اقتصاد آن رکود سنگینی را تجربه می‌کند. ضمن اینکه هزینه‌های کشور به دلیل دوزدن تحریم‌ها بیشتر شده است؛ بنابراین احتمال اینکه نرخ تورم زودتر از سال ۱۴۰۴ سه‌رقمی شود، بسیار زیاد است. مسعود دانشمند، عضو اتاق بازرگانی ایران نیز با هشدار نسبت به سه‌رقمی‌شدن تورم ایران به ایلنا گفته است: با همین روندی که اکنون وجود دارد، صعود تورم ادامه خواهد داشت و اگر با نظام بانکی جهانی تعامل نکنیم و نتوانیم اقتصاد خود را رو به جلو حرکت دهیم، باید منتظر تورم سه‌رقمی

ایران برای تدوین برنامه عنوان می‌کند که سازمان سیاسی-اداری دولت ایران به لحاظ فلسفی، نظری و نیز تشکیلاتی تن به فرایند عقلانی سازی نمی‌داد؛ چراکه طبق تعریف این گروه، «برنامه‌ریزی به عنوان فرایند، بیش از آنکه نیاز به تصمیم یا چند تصمیم هم‌زمان و مرتبط با هم داشته باشد، به نظامی نیاز دارد که با تولید مستمر یک مجموعه تصمیمات سازگار باشد» و در واقع برنامه «الگوی نظام‌دار تصمیمات درهم‌تنیده و هماهنگ است» (مک لنود – ۱۴۳). درحالی‌که این گروه معتقد بود روحیه حاکم بر نظام اداری ایران نوعی «فنودالیسم اداری» بود و نیروهای متعدد و پراکنده همچون سدی محکم در مقابل نظام‌مندی الگوهای کار اجرایی عمل می‌کردند (مک لنود – ۱۴۵). امروز به نظر نقطه شروع هر حرکت اصلاحی در کشورمان، تغییر ذهنیت تصمیم‌گیران و پارادایم‌های اصلی سیاست‌گذاری و بازگشت به برنامه‌ها و قوانینی است که اگرچه ضعف و اشکالاتی دارند، اما یقینا از «اقدام و عملی» بهترند که مبنای آنها ذوق و سلیقه و منافع فردی و جناحی است.

دکه خبر

آغاز کشووزی قراردادی

مديرعامل سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران از آغاز کشت قراردادی پنبه، چغندرقدن، کلزا و سورگم در سال جاری خبر داد و گفت: اجرای کشت قراردادی راه‌حلی مناسب برای پایداری تولید محصولات کشاورزی است. در این نوع کشت، تمرکز کشاورزان برنامه‌ریزی تولید محصول باکیفیت با کمترین هزینه‌هاست و در عین حال کشاورز دیگر دغدغهای برای فروش محصول خود نخواهد داشت. منظور از کشت قراردادی این است شخصی که محصولی را تولید می‌کند باید بداند چه کسی محصول او را خریداری می‌کند و شخص خریدار باید به کشاورز سرویس دهد.

ادامه از صفحه اول

آپاراتچی و تماشاخانه

هاوارد فاست در داستان تماشاخانه به‌خوبی از پس داستان یک جامعه بسته برآمده است. جوامعی که کم‌وبیش در گذشته و امروز تجربه شده‌اند و به فرجامی برای زیست انسانی و رفاه و آرامش و کاهش رنج انسانی نرسیده‌اند. هرکدام با قدرت زور توانسته‌اند قفل‌های پنهان محکمی بسازند و کلیدهای آن را در جیب خود بگذارند یا دور بیندازند؛ ولی همیشه کسی یا کسانی هستند که کنجکاو برای دیدن پشت در یا درهای بسته داشته باشند؛ حتی برای لحظه‌ای. اینترنت ملی که گروهی با گرایش سیاسی و فکری خود در این سال‌ها از آن سخن گفته‌اند، در نهایت به بن‌بست خواهد رسید. در صورتی که از دید این گروه اندک، دست‌اندرکاران بتوانند روال اداره کشور را به پیش از دوره اینترنت برگردانند، همان اینترنت ملی را هم اگر بتوانند راه‌اندازی کنند، باز خواهند بست. در بستر اینترنت ملی، همین رویکرد فرهنگی و انتقادی نسبت به حکمرانی خواهد بود و کسی را توان پیشگیری از آن نیست. علت روشن است؛ کشنگری در عرصه اجتماعی برعکس از آنچه پنداشته می‌شود، درون جامعه است. مردم یک جامعه‌اند که ناکارآمدی و پیامدهای زیان‌بار آن، زندگی‌شان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. پس چگونه می‌توان در فضای اینترنت ملی یا داخلی، دهان‌ها را بست و از نقد یا کشنگری مدنی پیشگیری کرد یا شادی اجتماعی را گرفت و به خاطر ناخوشایندی گروهی اندک که رویکردی واپس‌گرایانه به زندگی امروز مردم به‌ویژه زنان، دارند، آنها را همچنان مورد تعقیب و گریز قرار داد؟ اینترنت ملی را باز کنید، مردم حرف و خواسته‌هایشان را! اگرچه کم‌کم در همان فضا خواهند گفت؛ همین انتقادات و پرسشگری‌ها، باز شما به تکاپو می‌افتد که همین اینترنت ملی را هم ببندید. داستان اینترنت ملی یک تفاوت با داستان تماشاخانه هاوارد فاست دارد؛ شخصیت‌های داستانی تماشاخانه هاوارد فاست درون فضایی بسته‌اند، از آغاز هم در این فضای بسته‌اند و نمی‌دانند جهانی بیرون از آن جایی که هستند وجود دارد؛ اما در فضایی که هستی و زندگی و کسب‌وکار و روزمرگی ما عالم تا دانش روز، بشری، ارتباطات، دنیا و رسانه‌های دیجیتال در بستر اینترنت جهانی است و نمی‌توان لحظه‌ای درنگ کرد، گروهی تلاش می‌کنند ما را از آن بیرون بیاورند و به درون تاریک‌خانه‌ای با نام اینترنت ملی هل دهند. ازبوا و بی خبری در عصر خبر و دانش و دنیایی که روی دیجیتال می‌چرخد، جالب است که واکنش جامعه به ایستادگی در برابر ورود به تارین خاک خانه هم برایشان شگفت‌آور است.

آگهی تجدید ارزیابی کیفی مناقصه عمومی و دو مرحله‌ای شماره ۱۱۳۴/۰۰/م ع ل تعمیر OIL COOLER توربین کمپرسور A مجتمع دریایی سلمان

شناسه آگهی ۱۳۰۳۹۵۶

نوبت اول

شرکت ملی نفت ایران

شرکت نفت فلات قاره ایران

شرکت نفت فلات قاره ایران

جهت تعمیر OIL COOLER توربین کمپرسور A مجتمع دریایی سلمان

برای مدت ۶ ماه به شماره مناقصه ۰۰/۱۱۳۴/م ع ل را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری فراخوان ارزیابی کیفی از دریافت و تحویل اسناد استعلام ارزیابی کیفی تا تهیه لیست پیشنهاددهندگان دارای صلاحیت، از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس WWW.setadiran.ir و شماره فراخوان ۰۰۰۰۱۹۴۵۴۶۰۰۰۱ انجام خواهد شد. لازم است پیشنهاددهندگان در صورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در فراخوان محقق سازند.

الف: مدارک لازم جهت شرکت در ارزیابی کیفی:

۱-اساسنامه شرکت، آگهی های ثبت، تأسیس و تغییرات روزنامه رسمی.

۲- گواهینامه معتبر صلاحیت پیمانکاری مرتبط با موضوع خدمات.

۳- گواهینامه تأیید صلاحیت ایمنی معتبر.

۴- داشتن تجربه، حسن سابقه، امکانات، توانایی و تخصص در موضوع مناقصه و ارائه حداقل دو فقره سابقه در ۵ سال گذشته در زمینه خدمات مرتبط.

ب: سایر شرایط:

۱-توانایی ارائه ضمانتنامه "شرکت در فرآیند راجع کار" به مبلغ ۳۷۵,۰۰۰,۰۰۰